

PENGHARGAAN

Terima kasih tidak terhingga kepada penyelia saya iaitu Dr. Abdullah Yusof yang sentiasa membantu dan menyokong saya sepanjang menyiapkan tesis ini. Ingatan tulus ikhlas kepada bekas penyelia saya yang banyak memberi nasihat iaitu Allahyarham Prof. Madya Dr. Ahmad Zaki Berahim@Ibrahim. Terima kasih diucapkan kepada ketua jabatan iaitu Dr. Faisal@Ahmad Faisal Hamid yang tidak putus memberi sokongan, nasihat serta didikan. Tidak lupa kepada pensyarah di Jabatan Sejarah dan Tamadun Islam yang banyak memberi tunjuk ajar. Ucapan terima kasih juga dirakamkan kepada pemeriksa tesis yang banyak memberi tunjuk ajar untuk mengemaskan lagi isi kandungan dalam tesis ini. Terima kasih kepada pihak pentadbiran Puan Soffihaidar, Puan Suzana dan Puan Nor Zahian dalam membantu urusan pentadbiran.

Terima kasih kepada semua yang telah memberi sokongan tanpa henti, Ibu bapa (Puan Iman Ibrahim dan Ustaz Ismail Din), kakak (Dr. Raihan Ismail), abang ipar (Andrew Chapman), abang (Ahmad Ismail), kakak ipar (NurDalila Hasan) dan adik-adik (Muhammad Saiful Islam dan Basmah Ismail) yang sentiasa memberi dorongan dan menyumbangkan tenaga untuk memastikan kejayaan saya.

Terima kasih juga dirakamkan kepada suami (Muhammad Akram Said), anak tercinta (Manal Akram) dan keluarga mentua yang sentiasa memahami. Terima kasih juga kepada rakan-rakan yang sentiasa memberi tunjuk ajar untuk menyiapkan tesis ini.

Terima kasih kepada pihak Perbadanan Muzium Negeri Melaka (PERZIM), Pihak Pengurusan Masjid, jawatankuasa Muzium Cheng Ho, jawatankuasa masjid Kampung Keling, Kampung Hulu dan Tengker. Terima kasih kepada semua penemubual yang banyak memberikan informasi. Terima kasih kepada semua yang membantu sama ada secara langsung atau tidak.

Sekian, Terima Kasih

Syaimak Ismail,
Jabatan Sejarah Dan Tamadun Islam,
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya
Kuala Lumpur.

ISI KANDUNGAN

	Halaman
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	v
ISI KANDUNGAN	vi
SENARAI RAJAH	xiii
SENARAI JADUAL	xviii
SENARAI GAMBAR	xix
SENARAI CARTA PAI	xxv
SENARAI KEPENDEKAN	xxvi
SENARAI LAMPIRAN	xxvii
BAB 1 PENDAHULUAN	
1.1 Latar belakang Kajian	1
1.2 Permasalahan kajian	6
1.3 Persoalan Kajian	9
1.4 Objektif Kajian	9
1.5 Hipotesis Kajian	10
1.6 Definisi Tajuk	10
1.7 Skop Kajian	12
1.8 Limitasi Kajian	13
1.9 Kepentingan Kajian	14
1.10 Kajian Literatur	16
1.11 Metodologi Kajian	26

BAB 2

PERKEMBANGAN BINAAN MASJID BERUNSUR CINA DI MELAKA (1728M-1748M)

	Halaman
2.0 PENGENALAN	38
2.1 MASYARAKAT CINA DI MELAKA	39
2.1.1 Masyarakat Cina di bawah Kesultanan Melayu Melaka (1414M-1511M)	40
2.1.2 Masyarakat Cina di bawah Taklukan Portugis (1511M-1641M)	44
2.1.3 Masyarakat Cina di bawah Taklukan Belanda (1641M-1824M)	47
2.2 FAKTOR-FAKTOR MIGRASI MASYARAKAT CINA KE MELAKA	51
2.2.1 Hubungan Diplomatik Kesultanan Melayu Melaka-Dinasti Ming	51
2.2.2 Kemajuan Teknologi Laluan Pelayaran dan Perkapalan	58
2.2.3 Perkembangan Aktiviti Perniagaan dan Perdagangan	61
2.2.4 Perkahwinan	64
2.2.5 Pemberontakan	68
2.3 PERKEMBANGAN BINAAN MASJID BERUNSUR CINA DI NUSANTARA	70
2.4 PERKEMBANGAN BINAAN MASJID BERUNSUR CINA DI MELAKA (1403M-1824M)	72

2.5	LATAR BELAKANG MASJID KAJIAN	
2.5.1	Masjid Kampung Keling	82
2.5.2	Masjid Tengker	84
2.5.3	Masjid Kampung Hulu	86
2.6	KOMPONEN MASJID DI MELAKA	89
2.6.1	Komponen Luar	
a.	Bumbung Meru	89
b.	Mahkota Atap	93
c.	Sulur Buyur	96
d.	Menara	97
e.	Pintu Gerbang	99
2.6.2	Komponen Dalaman	101
a.	Dewan Solat	102
b.	Mihrab	103
c.	Mimbar	104
d.	Serambi	108
e.	Kolam Wuduk	109
2.7	MOTIF DAN ORNAMENTASI DALAM ISLAM	110
2.7.1	Motif Kaligrafi Islam	114
2.7.2	Motif Geometri	116
2.7.3	Motif Tumbuhan	117
2.7.4	Arabes	118
2.7.5	Simbol Bintang dan Bulan Sabit	119
2.7.6	Hiasan Seramik	120
2.7.7	Hiasan Lampu-Lampu Gantung	121

2.8	SIMBOLISME MOTIF DAN ORNAMENTASI MENURUT PEMIKIRAN MASYARAKAT CINA	122
2.9	KESIMPULAN	126

BAB 3

MOTIF DAN ORNAMENTASI CINA PADA TIGA BUAH MASJID KAJIAN DI MELAKA

3.0	Pengenalan	128
3.1	MOTIF DAN ORNAMENTASI CINA PADA MASJID KAJIAN	130
3.1.1	Komponen Luar Masjid	133
	a. Mahkota Atap Bumbung Masjid	133
	b. Mahkota Atap Menara Masjid	141
	c. Sulur Bayur	143
	d. Hiasan Antara Atap	146
	e. Pintu Gerbang	162
	f. Hiasan Sekitar Masjid	171
3.1.2	Rumusan	176
3.1.3	Komponen Dalaman Masjid	176
	a. Mihrab	179
	b. Mimbar	182
3.1.4	Rumusan	225
3.2	KESIMPULAN	226

BAB 4

ANALISIS DAN PERBINCANGAN DAPATAN KAJIAN KESELURUHAN MOTIF DAN ORNAMENTASI CINA DALAM BINAAN MASJID

4.0	PENGENALAN	228
4.1	MOTIF BUNGA	231
	4.1.1 Analisis Motif Teratai	234
	4.1.2 Analisis Motif Plum	244
	4.1.3 Analisis Motif Peoni	251
	4.1.4 Analisis Motif Bunga Kekwa	255
	4.1.5 Analisis Motif Olea Fragrans	257
	4.1.6 Analisis Motif Cassia	258
	4.1.7 Analisis Motif Orkid	259
	4.1.8 Rumusan	261
4.2	MOTIF HAIWAN	262
	4.2.1 Analisis Motif Naga	264
	4.2.2 Analisis Motif Ekor Layang-layang	267
	4.2.3 Analisis Motif Tapir	269
	4.2.4 Analisis Motif Katak	271
	4.2.5 Analisis Motif Arnab	272
	4.2.6 Analisis Motif Pagar	274
	4.2.7 Analisis Motif Rama-Rama	275
	4.2.8 Analisis Motif Phoenix	277
	4.2.9 Rumusan	280

4.3	MOTIF KOSMOS	281
	4.3.1 Analisis Motif Teratai	284
	4.3.2 Analisis Motif Roda	287
	4.3.3 Analisis Motif Syiling	289
	4.3.4 Analisis Motif Skrol	290
	4.3.5 Analisis Motif Mutiara	291
	4.3.6 Analisis Motif Tanduk Badak	292
	4.3.7 Analisis Motif ‘Gourd Bottle’	293
	4.3.8 Analisis Motif ‘Bluster Jar’	293
	4.3.9 Analisis Motif Endless Knot	295
	4.3.10 Analisis Motif Bekas Buah	296
	4.3.11 Analisis Motif ‘Artemesia Leaf’	297
	4.3.12 Rumusan	298
4.4	MOTIF BUAH	299
	4.4.1 Analisis Motif Buah Anggur	301
	4.4.2 Analisis Motif Buah Labu	302
	4.4.3 Analisis Motif Buah Peach	303
	4.4.4 Analisis Motif Buah Pisang	304
	4.4.5 Analisis Motif Buah Plum	305
	4.4.6 Rumusan	306
4.5	MOTIF GEOMETRI	306
	4.5.1 Analisis Motif Geometri	309
	4.5.2 Analisis Motif Fret	310
	4.5.3 Analisis Motif Kaligrafi	311
	4.5.4 Analisis Motif Swastika	312

4.5.5 Rumusan	314
4.6 MOTIF FENOMENA	314
4.6.1 Analisis Motif Klasik Skrol	316
4.6.2 Analisis Motif Awan Skrol	317
4.6.3 Analisis Motif Kolar Awan	318
4.6.4 Analisis Motif Tanglung	319
4.6.5 Rumusan	321
4.7 KESIMPULAN	321

BAB 5

KESIMPULAN

5.0 PENGENALAN	323
5.1 KESIMPULAN	323
5.2 IMPLIKASI KAJIAN	331
5.4 SARANAN DAN CADANGAN	333

BIBLIOGRAFI

LAMPIRAN

SENARAI RAJAH

No.Rajah	Tajuk	Halaman
Rajah 2.1	Peta Negara China	41
Rajah 2.2	Faktor Migrasi Masyarakat Cina ke Melaka	51
Rajah 2.3	Tempoh Kemasukkan Pertukangan Cina di Melaka	73
Rajah 2.4	Kemasukan Pertukangan Cina di Melaka	74
Rajah 2.5	Kiong Teng atau Kerusi Usung Pengantin Cina Peranakan dan Mimbar Masjid Tengker	106
Rajah 2.6	Komponen Mimbar Masjid di Melaka	107
Rajah 2.7	Makna dan Simbol di Sebalik Motif dan Ornamentasi Cina	126
Rajah 3.1	Jenis Motif dan Ornamentasi Cina di Tiga Masjid Kajian	130
Rajah 3.2	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Luar Masjid Kampung Keling	131
Rajah 3.3	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Luar Masjid Tengker	132
Rajah 3.4	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Luar Masjid Kampung Hulu	133
Rajah 3.5	Mahkota Atap MKK	134
Rajah 3.6	Mahkota Atap MT	137
Rajah 3.7	Mahkota Atap MKH	140
Rajah 3.8	Mahkota Atap Menara MKK	141
Rajah 3.9	Pandangan atas bumbung masjid	147
Rajah 3.10	Pandangan daripada sudut hadapan bumbung MKK	147
Rajah 3.11	Masjid Kampung Keling	147
Rajah 3.12	Motif Tiga Buah Pasu di MKK	155
Rajah 3.13	Masjid Tengker	161

Rajah 3.14	Pintu Gerbang MKK	163
Rajah 3.15	Pasu Seramik Cina Di MKK	165
Rajah 3.16	Pintu Gerbang MT	168
Rajah 3.17	Pintu Gerbang MKH	170
Rajah 3.18	Kawasan Sekitar MKK	172
Rajah 3.19	Kawasan Sekitar MT	174
Rajah 3.20	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Dalam Masjid Kampung Keling	177
Rajah 3.21	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Dalam Masjid Kampung Tengker	178
Rajah 3.22	Pengklasifikasian Jenis Motif Mengikut Kategori Pada Komponen Dalam Masjid Kampung Hulu	179
Rajah 3.23	Mihrab MT	180
Rajah 3.24	Bahagian Hadapan Mimbar MKK	182
Rajah 3.25	Buah Buton Mimbar MKK	183
Rajah 3.26	Mimbar MKK Daripada Arah Sisi	188
Rajah 3.27	Bahagian Hadapan Mimbar MT	196
Rajah 3.28	Sisi Mimbar MT	201
Rajah 3.29	Bahagian Hadapan Mimbar MKH	212
Rajah 3.30	Gabungan Motif Kepala Phoenix Dan Sisik Naga	213
Rajah 3.31	Mimbar MKH daripada Bahagian Sisi	218
Rajah 4.1	Bunga Teratai di MKK	236
Rajah 4.2	Bunga Teratai di MKK dan pada Seramik Cina di PERZIM	237
Rajah 4.3	Teratai Terbalik di Pintu Gerbang MKK dan di TCHT	239
Rajah 4.4	Teratai Menjalar di Mimbar MKK	239
Rajah 4.5	Mahkota Teratai Pada Mimbar MT	240
Rajah 4.6	Tiga Lapisan Teratai di Tiang MT	241
Rajah 4.7	Kuntuman Teratai di MKK	242

Rajah 4.8	Teratai Seramik di MKK	242
Rajah 4.9	Pasu di MT dan seramik Cina Dinasti Ming di PERZIM	243
Rajah 4.10	Ukiran Teratai Pada Permukaan Air di MKK	243
Rajah 4.11	Jambangan Plum di MKK dan di Perabot Antik Zaman Dinasti Ming	246
Rajah 4.12	Bunga Plum di MKK	246
Rajah 4.13	Bunga Plum di MT	247
Rajah 4.14	Motif Plum Pada Bingkai Mimbar MKH	247
Rajah 4.15	Plum Menjalar di MKK	249
Rajah 4.16	Pokok Plum Bersilang di MKK	249
Rajah 4.17	Bunga dan Tunas Plum di MKH	230
Rajah 4.18	Bunga Plum di MT	251
Rajah 4.19	Ukiran Peoni Timbul di MKK	253
Rajah 4.20	Hiasan Peoni Tunggal di MKK	253
Rajah 4.21	Sisi Peoni di MKK	254
Rajah 4.22	Pangkal Pokok Bunga Peoni di MKK	254
Rajah 4.23	Lima Kuntum Peoni di MKH	255
Rajah 4.24	Ukiran Kekwa Timbul	256
Rajah 4.25	Dua Kuntum Kekwa di MKH dan di TCHT	257
Rajah 4.26	Motif Olea Fragrans di MKK dan di MHC	258
Rajah 4.27	Motif Olea Fragrans di MKK	258
Rajah 4.28	Ukiran Bunga Cassia di MKK	259
Rajah 4.29	Bunga Orkid di TBC dan di MT	260
Rajah 4.30	Lakaran Naga dan Sisik Ekor Naga di MKH	266
Rajah 4.31	Naga Melingkar di MT dan Jed Naga Melingkar	267
Rajah 4.32	Ekor Lelayang di MT dan di TCHT	268

Rajah 4.33	Motif Tapir di MT	270
Rajah 4.34	Motif Katak	271
Rajah 4.35	Motif Arnab di MKK	273
Rajah 4.36	Motif Pegar dan Peoni di MKK	274
Rajah 4.37	Imej Burung Pegar dan Ukiran Pegar di MKK	275
Rajah 4.38	Motif Rerama di MKK dan Motif Rerama Pada Perabot Antik Dinasti Qing	276
Rajah 4.39	Gabungan Motif Rama-Rama, Peoni dan Teratai Pada Pasu Seramik Cina	276
Rajah 4.40	Jed Cina di Muzium Guangzhou dan Kepala Phoenix dan Sisik Naga di MKH	278
Rajah 4.41	Kepala Phoenix Bersambung Dengan Awan Skrol di MKH	279
Rajah 4.42	Kepala Phoenix di MKH dan di TCHT	280
Rajah 4.43	Lukisan Stupa dan Mahkota Atap MKK	286
Rajah 4.44	Mahkota Atap Menara MKK dan Buddha di Atas Lapisan Kelopak Teratai	287
Rajah 4.45	Roda Kehidupan di TCM dan di MT	288
Rajah 4.46	Roda Kehidupan di MKK dan Imej Roda Teratai	288
Rajah 4.47	Motif Syiling di MKK dan Motif Syiling Lapan Lambang Buddha	289
Rajah 4.48	Motif Skrol di MKK dan Motif Skrol di TCHT	291
Rajah 4.49	Motif Mutiara di MKK dan Mutiara Buddha	292
Rajah 4.50	Motif Tanduk Badak di MKK dan di TCHT	292
Rajah 4.51	Motif Labu Botol di MKH dan Buah Labu Botol China	293
Rajah 4.52	Motif Pasu di MT dan di TCHT	294
Rajah 4.53	Motif Endless Knot di MKK dan Lukisan Endles Knot	295
Rajah 4.54	Ukiran Bekas Buahhan di Mimbar MT dan di MSAW	297
Rajah 4.55	Motif Artmesia Leaf di MT dan Daun Artmesia	298
Rajah 4.56	Motif Anggur di MKK	301

Rajah 4.57	Motif Buah Labu di MKK	302
Rajah 4.58	Motif Peach di MKK dan di Masjid Huaisheng	303
Rajah 4.59	Buah Pisang di TBC dan Buah Pisang di MT	304
Rajah 4.60	Motif Buah di Mimbar MKH	305
Rajah 4.61	Sulur Bayur di MKK dan Cabang Dahan Pokok Anggur	309
Rajah 4.62	Fret di MKK dan Masjid Dungmining	310
Rajah 4.63	Motif Kaligrafi Cina Melintang di MT	312
Rajah 4.64	Motif Kaligrafi Cina di MKK dan Tulisan Kaligrafi Cina	312
Rajah 4.65	Swastika Pada Pintu Alternatif MT	313
Rajah 4.66	Klasik Skrol di MKK dan Klasik Skrol di MHC	317
Rajah 4.67	Klasik Skrol Lengkungan di MKH dan Klasik Skrol Pada Pinggan Seramik Dinasti Ding	317
Rajah 4.68	Motif Awan Skrol di Perabung MKK	318
Rajah 4.69	Motif Kolar Awan di Sisi Mimbar MKK dan di TCHT	319
Rajah 4.70	Motif Tanglung Di Sisi Mimbar MT dan Tanglung Cina	321

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Tajuk Jadual	Halaman
Jadual 3.1	Komponen Masjid Kajian yang Mempunyai Motif dan Ornamentasi Cina	129
Jadual 4.1	Jumlah Keseluruhan Jenis Motif Dan Ornamentasi Cina Bagi Tiga Buah Masjid	209
Jadual 4.2	Jumlah Motif Bunga di Keseluruhan Tiga Buah Masjid Kajian	213
Jadual 4.3	Motif Haiwan di Keseluruhan Tiga Buah Masjid Kajian	239
Jadual 4.4	Jumlah Keseluruhan Motif Kosmos di Tiga Buah Masjid Kajian	243
Jadual 4.5	Jumlah Keseluruhan Motif Buah	263
Jadual 4.6	Motif Geometri di Keseluruhan Tiga Buah Masjid Kajian	287
Jadual 4.7	Jumlah Keseluruhan Motif Fenomena di Tiga Buah Masjid Kajian	294

SENARAI GAMBAR

No. Gambar	Tajuk	Halaman
Gambar 2.1	Bumbung Masjid Berbumbung Meru Yang Mempunyai Tiga Tahap Atau Lapisan Bumbung	90
Gambar 2.2	Lukisan Mahkota Atap Masjid Kampung Keling yang mempunyai lima tingkat lapisan	94
Gambar 2.3	Mahkota Atap Masjid Kampung Keling Melaka	96
Gambar 2.4	Sulur bayur berbentuk ekor layang-layang di Masjid Tengker	97
Gambar 2.5	Menara Masjid Tengker	98
Gambar 2.6	Pintu gerbang Masjid Tengker	101
Gambar 2.7	Dewan solat Masjid Kampung Keling	103
Gambar 2.8	Mihrab Masjid Tengker	104
Gambar 2.9	Serambi Masjid Kampung Keling	109
Gambar 2.10	Kolam Wuduk Masjid Kampung Keling	110
Gambar 3.1	Lapisan Teratai Pertama MKK	135
Gambar 3.2	Kelopak Teratai di Mahkota Atap MKK	135
Gambar 3.3	Lapisan Teratai Kedua di Mahkota Atap MKK	136
Gambar 3.4	Awan Skrol di Mahkota Atap MKK	136
Gambar 3.5	Daun Artmesia di Mahkota Atap MT	137
Gambar 3.6	Lapisan Teratai Pertama di Mahkota Atap MT	138
Gambar 3.7	Lapisan Teratai Kedua di Mahkota Atap MT	138
Gambar 3.8	Kuntuman Teratai di Bahagian Tengah Mahkota Atap MT	139
Gambar 3.9	Bunga peoni di Mahkota Atap MT	139
Gambar 3.10	Lapisan Teratai Pertama di Mahkota Atap MKH	140
Gambar 3.11	Lapisan Teratai Kedua di Mahkota Atap MKH	141

Gambar 3.12	Lapisan Teratai Pertama di Mahkota Atap Menara MKK	142
Gambar 3.13	Lapisan Teratai kedua di Mahkota Atap Menara MKK	142
Gambar 3.14	Mahkota Atap Menara di MKH	143
Gambar 3.15	Sulur Bayur MKK	144
Gambar 3.16	Sulur Bayur MT	145
Gambar 3.17	Sulur Bayur MKH	145
Gambar 3.18	Ukiran Peoni di MKK	149
Gambar 3.19	Ukiran Plum di MKK	149
Gambar 3.20	Ukiran Teratai di MKK	150
Gambar 3.21	Ukiran Kekwa di MKK	150
Gambar 3.22	Ukiran Olea Fragens di MKK	151
Gambar 3.23	Ukiran Bunga Cassia di MKK	152
Gambar 3.24	Ukiran Motif Roda Di MKK	152
Gambar 3.25	Ukiran Skrol di MKK	153
Gambar 3.26	Ukiran Mutiara di MKK	154
Gambar 3.27	Ukiran Tanduk badak di MKK	154
Gambar 3.28	Motif Peoni dalam Pasu di MKK	155
Gambar 3.29	Motif Plum dalam Pasu	156
Gambar 3.30	Motif Teratai dalam Pasu	156
Gambar 3.31	Motif Anggur di MKK	156
Gambar 3.32	Motif Peach di MKK	157
Gambar 3.33	Motif Buah Labu di MKK	158
Gambar 3.34	Motif Burung Pagar di MKK	158
Gambar 3.35	Motif Arnab di Sebalik Bunga Cassia di MKK	159

Gambar 3.36	Motif Awan Skrol di MKK	159
Gambar 3.37	Motif Klasik Skrol di MKK	160
Gambar 3.38	Motif Geometri di MKK	160
Gambar 3.39	Motif Kaligrafi Cina di MKK	161
Gambar 3.40	Motif Kaligrafi di MT	162
Gambar 3.41	Buah Buton di MKK	163
Gambar 3.42	Motif Bunga Olea Fragrans MKK	164
Gambar 3.43	Motif Gulungan Teratai di MKK	164
Gambar 3.44	Motif Bunga Peoni di MKK	166
Gambar 3.45	Motif Bunga Teratai di MKK	166
Gambar 3.46	Motif Rama-Rama di MKK	166
Gambar 3.47	Motif Fret di MKK	167
Gambar 3.48	Motif Ekor Burung Layang-layang	167
Gambar 3.49	Ekor Burung Layang-layang MT	169
Gambar 3.50	Naga Melingkar di MT	169
Gambar 3.51	Motif Labu Botol Cina di MKH	170
Gambar 3.52	Motif Geometri di MKH	171
Gambar 3.53	Motif Syiling di MKK	173
Gambar 3.54	Motif Bunga Teratai di MKK	173
Gambar 3.55	Motif Swastika di Pintu Masuk Alternatif MT	174
Gambar 3.56	Motif Teratai Bertingkat di MT	175
Gambar 3.57	Teratai Tunggal di mihrab MT	180
Gambar 3.58	Motif Roda Pada Siling Mihrab MT	181
Gambar 3.59	Bunga Plum di mimbar MKK	183
Gambar 3.60	Motif Bunga Teratai	184

Gambar 3.61	Motif Bunga Plum	184
Gambar 3.62	Motif Bunga Teratai	185
Gambar 3.63	Motif Bunga Plum	185
Gambar 3.64	Motif Bunga Teratai	186
Gambar 3.65	Motif Bunga Teratai	186
Gambar 3.66	Motif Pasu di Tiang Mimbar	187
Gambar 3.67	Peoni di Sisi Mimbar MKK	188
Gambar 3.68	Bunga Plum	189
Gambar 3.69	Bunga Plum	189
Gambar 3.70	Bunga Teratai	190
Gambar 3.71	Buah Buton Teratai	190
Gambar 3.72	Bunga Plum	191
Gambar 3.73	Bunga Olea Fragrans	191
Gambar 3.74	Gulungan Teratai	192
Gambar 3.75	Ekor Naga	192
Gambar 3.76	Sisik Naga	193
Gambar 3.77	Mahkota Atap Mimbar	193
Gambar 3.78	Endless Knot di MKK	194
Gambar 3.79	Motif Kolar Awan	194
Gambar 3.80	Lengkungan Klasik Skrol	195
Gambar 3.81	Mahkota Teratai	196
Gambar 3.82	Bunga Plum	197
Gambar 3.83	Buah Buton Teratai Mimbar	197
Gambar 3.84	Bunga Plum	198
Gambar 3.85	Mahkota Teratai	198

Gambar 3.86	Bunga Plum	199
Gambar 3.87	Gulungan Teratai	199
Gambar 3.88	Bunga Peoni	200
Gambar 3.89	Bunga Peoni	200
Gambar 3.90	Katak	201
Gambar 3.91	Mahkota Atap Mimbar MT	202
Gambar 3.92	Pasu di MT	202
Gambar 3.93	Bekas Buahhan	203
Gambar 3.94	Sisik Naga	203
Gambar 3.95	Tapir	204
Gambar 3.96	Gulungan Teratai	204
Gambar 3.97	Bunga Teratai	204
Gambar 3.98	Bunga Teratai	205
Gambar 3.99	Bunga Teratai	205
Gambar 3.100	Bunga Orkid	206
Gambar 3.101	Bunga Plum	206
Gambar 3.102	Teratai Pada Permukaan Pasu	207
Gambar 3.103	Bunga Peoni	207
Gambar 3.104	Bunga Plum	208
Gambar 3.105	Gulungan Teratai	208
Gambar 3.106	Buah Buton Teratai	208
Gambar 3.107	Bunga Plum Tunggal	209
Gambar 3.108	Bunga Plum	209
Gambar 3.109	Motif Flet	210
Gambar 3.110	Motif Geometri	210

Gambar 3.111	Motif Tanglung	211
Gambar 3.112	Motif Tanglung	211
Gambar 3.113	Motif Kepala Phoenix di bahagian Makara	212
Gambar 3.114	Kepala Phoenix	214
Gambar 3.115	Motif Bunga Plum	214
Gambar 3.116	Buah Buton Teratai	215
Gambar 3.117	Motif Bunga Peoni	215
Gambar 3.118	Pasu Layer Jar	216
Gambar 3.119	Buah Plum	216
Gambar 3.120	Motif Awan Skrol	217
Gambar 3.121	Motif Bunga Teratai	217
Gambar 3.122	Mahkota Mimbar MKH	218
Gambar 3.123	Sisik Naga Pada Puncak Mimbar	219
Gambar 3.124	Ekor Naga	219
Gambar 3.125	Kepala Phoenix	220
Gambar 3.126	Bunga Peoni	220
Gambar 3.127	Bunga Kekwa	221
Gambar 3.128	Bunga Teratai	221
Gambar 3.129	Motif Bunga Plum	222
Gambar 3.130	Motif Buga Peoni	222
Gambar 3.131	Buah Buton Teratai	223
Gambar 3.132	Bunga Plum	223
Gambar 3.133	Gulungan Teratai	223
Gambar 3.134	Lengkungan Klasik Skrol	224
Gambar 3.135	Awan Skrol	224
Gambar 3.136	Awan Skrol	225

Gambar 4.1	Gulungan Bunga Teratai di Pintu Gerbang MKK	238
Gambar 4.2	Kelopak Bunga Plum pada mimbar MT	248
Gambar 4.3	Geometri Petak di MKK	310
Gambar 4.4	Motif Tanglung di Sisi Mimbar MT	320

SENARAI CARTA PAI

No. Carta	Tajuk	Halaman
Carta 4.1	Jumlah Peratusan Motif Dan Ornamentasi Cina di Tiga Buah Masjid Kajian	228
Carta 4.2	Peratus Motif Bunga di Tiga Buah Masjid Kajian	233
Carta 4.3	Peratusan Keseluruhan Motif Haiwan di Tiga Buah Masjid Kajian	263
Carta 4.4	Jumlah Peratusan Kosmos Bagi Tiga Buah Masjid Kajian	283
Carta 4.5	Jumlah Peratusan Motif Buah di Tiga Buah masjid Kajian	300
Carta 4.6	Jumlah Peratusan Keseluruhan Motif Geometri Tiga Buah Masjid Kajian	307
Carta 4.7	Peratus Keseluruhan Motif Fenomena di Tiga Buah Masjid Kajian	315

SENARAI KEPENDEKAN

ATMA:	Institut Alam dan Tamadun Melayu
Dr :	Doktor Falsafah
IKSEP:	Institut Kajian Sejarah dan Patriotik Malaysia
KALAM:	Pusat Kajian Alam Bina dan Alam Melayu
Kg. :	Kampung
MH :	Masjid Huaisheng
MKH :	Masjid Kampung Hulu
MKK :	Masjid Kampung Keling
MSAW:	Masjid Saad Abi Waqas
MT :	Masjid Tengkeru
PERZIM :	Perbadanan Muzium Negeri Melaka
Prof. :	Professor
TBC :	Tokong Bukit Cina
TCHT :	Tokong Cheng Hoon Teng
UKM :	Universiti Kebangsaan Malaysia
UNESCO :	The United National Organization For Education Science and Culture
USM :	Universiti Sains Malaysia

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran A:	Tempoh pemerhatian dan pengumpulan Data
Lampiran B:	Masjid Agung Demak
Lampiran C:	Lambang kura-kura di Mihrab Masjid Agung Demak
Lampiran D:	Masjid Kampung Keling
Lampiran E:	Ruang solat Masjid Kampung Keling
Lampiran F:	Menara Masjid Kampung Keling
Lampiran G:	Masjid Tengker
Lampiran H:	Menara Masjid Tengker
Lampiran I:	Ruang solat Masjid Tengker
Lampiran J:	Masjid Kampung Hulu
Lampiran K:	Musafir bertandang di Masjid Kampung Hulu
Lampiran L:	Banjir melanda Masjid Kampung Hulu sekitar tahun 1970
Lampiran M:	Menara Masjid Kampung Hulu
Lampiran N:	Ruang solat Masjid Kampung Hulu
Lampiran O:	Lampu gantung pada Masjid Sultan Ahmed atau Blue Mosque, Turki
Lampiran P:	Pengaplikasian teknik <i>chien nien</i> di Tokong Bukit Cina
Lampiran Q:	Pengaplikasian teknik <i>chien nien</i> di Masjid Saad Abi Waqas
Lampiran R:	Mahkota teratai pada perabot Rosewood daripada zaman Dinasti Ming
Lampiran S:	Motif Syiling (PERZIM)
Lampiran T:	Awan skrol di Masjid Saad Abi Waqas
Lampiran U:	Motif swastika di pintu pagar Masjid Huaisheng, China